

Ontwerp-resolutie van de Raad betreffende de bijdrage van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven tot de bestrijding van de werkloosheid

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien de door de Commissie ingediende ontwerp-resolutie,

Gezien het advies van het Europese Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat de Raad herhaaldelijk zijn diepe bezorgdheid heeft uitgedrukt ten aanzien van het aanhoudende hoge peil van de werkloosheid en de noodzaak heeft erkend van bijkomende acties in zijn resolutie van 12 juli 1982 betreffende een communautaire actie ter bestrijding van de werkloosheid, waarin de Commissie werd verzocht de resultaten van haar onderzoek evenals haar ideeën betreffende de bijdrage van plaatselijke initiatieven en coöperaties tot het scheppen van werkgelegenheid kenbaar te maken,

I

NEEMT DE VOLGENDE RESOLUTIE AAN:

1. Neemt nota van een nieuw verschijnsel op de arbeidsmarkt van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven die als specifiek doel hebben het zorgen voor bijkomende en blijvende werkgelegenheid door de oprichting van nieuwe kleinschalige ondernemingen of de transformatie van de levensvatbare onderdelen van andere, gefailleerde ondernemingen, waarbij vaak samenwerking optreedt tussen individuele personen, actiegroepen, de sociale partners en plaatselijke en regionale autoriteiten.
2. Neemt er nota van dat dergelijke plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven, waarvan vele de vorm van coöperaties aannemen, in de afgelopen twee à drie jaar snel in aantal zijn toegenomen en een nuttige bijdrage leveren in de strijd tegen de werkloosheid door het scheppen van degelijke en betrekkelijk vaste betrekkingen, met name voor vrouwen en jongeren, evenals voor bijzonder kansarme groepen, waaronder migrerende werknemers en gehandicapten.
3. Is van oordeel dat de plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven, afgezien van hun rechtstreekse bijdrage tot het scheppen van werkgelegenheid,

tevens de grondslagen leggen voor de toekomstige ontwikkeling van de gebieden waar zij voorkomen door het vertrouwen te herstellen, de vakbekwaamheid op peil te houden en te ontwikkelen en het ondernemingsvermogen opnieuw op te wekken.

4. Erkent dat plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven in het algemeen trachten te functioneren als levensvatbare bedrijven, maar een hogere prioriteit toekennen aan het scheppen van werkgelegenheid dan aan economisch of financieel rendement.
5. Is van oordeel dat steun op regionaal en plaatselijk niveau van bijzonder belang is voor deze kleine, plaatselijk tot stand gebrachte ondernemingen, en neemt er nota van dat zij sedert kort in toenemende mate worden aangemoedigd en gesteund door regionale en plaatselijke autoriteiten, terwijl zij tevens begeleiding en bijstand ontvangen in verband met hun behoeften op het gebied van bedrijfsleiding en opleiding.
6. Erkent de bijdrage die de sociale partners kunnen leveren door ervoor te zorgen dat de plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven zich ontwikkelen tot levensvatbare ondernemingen die een integrerend deel uitmaken van de sector van het kleinbedrijf.
7. Erkent dat, hoewel de plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven in het algemeen in hun beginstadia een intensieve ondersteuning nodig hebben, de totale aanspraken die zij op overheidsfondsen maken bescheiden zijn in vergelijking met de gerealiseerde economische en sociale voordelen, met name ten aanzien van het gebruik van menselijke en plaatselijke hulpbronnen die anders ongebruikt zouden zijn gebleven en de vermindering van de sociale overdrachten.
8. Erkent dat er aanzienlijke mogelijkheden zijn om succesvolle ideeën, technieken en ervaringen bij het scheppen van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven naar andere gebieden of andere Lid-Statens over te brengen.

II

VERZOEKT DE LID-STATEN OM DE VOLGENDE BELEIDSLIJNEN AAN TE NEMEN VOOR DE BEVORDERING VAN PLAATSELIJKE WERKGELEGENHEIDSINITIATIEVEN:

1. In beleidsmaatregelen betreffende het scheppen van werkgelegenheid, plaatselijke en regionale

- ontwikkeling en plaatselijk arbeidsmarktbeheer dient uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met de potentiële bijdrage van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven tot de bestrijding van de werkloosheid en het herstel van plaatselijke economieën. Erkenning van overheidswege van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven met het oog op bevordering van hun ontwikkeling en het aanmoedigen van anderen om dezelfde weg te betreden dient waar nodig vergezeld te gaan van passende wettelijke voorzieningen.
2. Er dient een nauwe samenwerking te worden ontwikkeld tussen al degenen die betrokken zijn bij het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid, met name de sociale partners en de overheid, en in het bijzonder op het niveau van de plaatselijke arbeidsmarkt, ten einde het peil van de samenwerking te verhogen en de overdracht van nuttige ervaringen te verbeteren.
 3. Praktische maatregelen dienen te worden aangehouden ter ontwikkeling van de plaatselijke ondersteunende structurele voorzieningen voor plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven, met name door:
 - a) het verstrekken van initiële voorlichting en begeleiding betreffende de voor individuele personen en groepen van „initiatiefnemers” die plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven wensen te ontwikkelen beschikbare steun;
 - b) het verlenen van financiële steun voor de oprichting van ontwikkelingsorganen die in staat zijn om zowel vóór als na de oprichting van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven steun te verlenen aan degenen die daaraan deelnemen en de toegang tot diverse vormen van beschikbare financiële, educatieve of andere bijstand te vergemakkelijken;
 - c) het ombouwen van leegstaande gebouwen tot geschikte behuizingen voor kleine ondernemingen en werkplaatsen;
 - d) het bieden van mogelijkheden om in te schrijven op openbare aanbestedingen, met inbegrip van die welke betrekking hebben op door de overheid gefinancierde collectieve diensten, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met de bijdrage die de plaatselijke en de regionale autoriteiten in dit opzicht kunnen leveren.
 4. De bestaande maatregelen ter verbetering van de toegang van het midden- en kleinbedrijf tot financieringsmogelijkheden of om financiële steun van de overheid te verstrekken dienen te worden herzien om ervoor te zorgen dat de criteria, voorwaarden, besluitvormingsprocedures en uitbetalingsstelsels beantwoorden aan de behoeften van zeer kleine ondernemingen, met name plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven, en dat zij voor hen gemakkelijk toegankelijk zijn.
 5. De bestaande methoden voor het verstrekken van overheidssteun voor ondernemingen die diensten verlenen aan de samenleving of waarbij bijzonder kansarme groepen betrokken zijn dienen te worden herzien om ervoor te zorgen dat de procedures worden gecoördineerd en vereenvoudigd en dat beslissingen ten aanzien van projecten die voortdurende steun vereisen voor lange termijn worden genomen.
 6. Er dienen nieuwe methoden voor het verstrekken van financiering voor plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven te worden overwogen, met inbegrip van het doorbetalen van werkloosheidsuitkeringen gedurende enige maanden aan degenen die plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven opzetten. Reeds uitgevoerde of in het stadium van bespreking verkerende regelingen in enkele Lid-Staten betreffende het oprichten van bijzondere fondsen voor plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven verdienen ernstige overweging, evenals particuliere initiatieven om plaatselijk spaargelden voor de vorming van fondsen aan te trekken.
 7. De nationale wetgeving dient te worden herzien en er dienen maatregelen te worden genomen om te bewerkstelligen dat:
 - a) ondernemingen zonder moeite kunnen worden opgericht, door de betrokken formaliteiten te versoepelen en ervoor te zorgen dat de kosten redelijk zijn;
 - b) ondernemingen zonder moeite kunnen worden opgericht in de vorm van coöperaties, collectieve ondernemingen en dergelijke;
 - c) door belastingregelingen de oprichting van nieuwe ondernemingen door werklozen wordt aangemoedigd;
 - d) voormalige werknemers niet worden geconfronteerd met een sterke stijging van de inkomstenbelasting en nationale verzekeringsbijdragen zodra zij zich als zelfstandigen vestigen of deel uitmaken van bepaalde ondernemingsvormen, zoals productiecoöperaties, zo nodig door hun toe te staan hun wettelijke en financiële status als werknemer gedurende een overgangsperiode te behouden.
 8. Initiële en voortdurende opleiding in zowel de activiteiten als het beheer van de desbetreffende bedrijven dient te worden herzien ten einde ervoor te zorgen dat deze in een voor de plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven passende vorm beschikbaar is. Aandacht dient daarbij te worden gegeven aan:

- a) de toegankelijkheid van opleidingsregelingen op plaatselijk niveau en de aanpassing daarvan aan de plaatselijke behoeften;
 - b) voorzieningen voor aan de opleiding voorafgaande of aanvullende educatieve steun voor degenen die niet over recente ervaring op het gebied van onderwijs of beroepsopleiding beschikken;
 - c) regelingen voor de initiële opleiding en herstelling van leerkrachten en opleiders om hen te helpen op flexibele wijze te voorzien in de totale en vaak gevarieerde behoeften van ondernemingen;
 - d) de opleidingsbehoeften van beroepskeuzenarbeidsbemiddelingsfunctionarissen evenals van personeelsleden die regelmatig in contact komen met personen die feitelijk of potentieel betrokken zijn bij plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven.
- baanbrekende opleidings- en ondersteuningsmethoden ontwikkelen die bedoeld zijn om te voorzien in de behoeften van de meer kansarme groepen, degenen die getroffen zijn door verborgen of langdurige werkloosheid, die waarschijnlijk voorafgaande opleiding of aanvullende educatieve steun nodig zullen hebben;
 - bedoeld zijn om te voorzien in de behoeften van jongeren en vrouwen aan ondersteunende structurele voorzieningen en opleiding, en waarbij prioriteit wordt toegekend aan het aanmoedigen van het ontwikkelen van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven die baanbrekende toepassingen van nieuwe technologieën evenals activiteiten waarin vrouwen traditioneel ondervertegenwoordigd zijn geweest behelzen;
 - gericht zijn op het ontwikkelen van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven in gebieden met een bijzonder grote geïmmigreerde bevolking of een concentratie van etnische of culturele minderheden;

III

1. DE RAAD MOEDIGT DE COMMISSIE AAN DE IN DE MEDEDELING BESCHREVEN GEDRAGSLIJNEN OP COMMUNAUTAIR NIVEAU UIT TE VOEREN, WAARBIJ HET IN HET BIJZONDER DE BEDOELING IS PLAATSELIJKE WERKGELEGENHEIDSINITIATIEVEN TE ONTWIKKELEN EN WAARBIJ DE NADRUk ZAL VALLEN OP:

- a) uitbreiding van de rol van de bestaande communautaire instrumenten bij het bevorderen van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven;
- b) actie ter bevordering van de groei van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven door middel van overleg en de uitwisseling van informatie op communautaire schaal;
- c) voortdurende evaluatie en onderzoek om de grondslag te leggen voor de ontwikkeling van beleid en toekomstige actie.

2. De Raad neemt in het bijzonder nota van het voornemen van de Commissie:

- a) om bijzondere nadruk te leggen op steun uit het Europees Sociaal Fonds voor modelacties die:
 - baanbrekende opleidingsmethoden uitwerken voor ontwikkelingsfunctionarissen en instructeurs die aangepast zijn aan de behoeften van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven, met inbegrip van de behoeften inzake de opleiding in bedrijfsbeheer voor collectieve ondernemingen;

- b) haar programma van overleg en informatieoverdracht voort te zetten en te ontwikkelen door over te gaan tot een tweede reeks van plaatselijke raadplegingen gedurende een tweejarige periode; de rechtstreekse uitwisseling van ervaringen op communautair niveau tussen degenen die betrokken zijn bij de bevordering van plaatselijke werkgelegenheidsprojecten te vergemakkelijken; steun te verstrekken voor het tot stand brengen van een netwerk voor het uitwisselen van informatie met het oog op de bevordering en ontwikkeling van plaatselijke werkgelegenheidsprojecten.

De Raad wijst met nadruk op de wenselijkheid ervoor te zorgen dat deze acties nauw worden gecoördineerd met het op samenwerking gebaseerde actieprogramma inzake plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven van de OESO;

- c) deze acties aan te vullen met de uitvoering van specifieke studies betreffende actuele vraagstukken die vergelijkende analyses op communautair niveau vereisen en die de richting zullen aanwijzen voor toekomstige actie, in de eerste plaats met betrekking tot:
 - de meest geschikte methoden met een vernieuwend karakter voor het verstrekken van financiering voor plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven;
 - het wettelijke en fiscale milieu voor de oprichting en groei van ondernemingen

-
- zoals coöperaties en collectieve ondernemingen;
- de organisatorische structuur en de lonen en arbeidsvoorwaarden in coöperaties.
3. De Commissie wordt verzocht de Raad op gezette tijden in kennis te stellen van de bij de
- uitvoering van deze acties gemaakte vorderingen.
4. De financiering van op communautair niveau uit te voeren maatregelen zal geschieden in het kader van de voor de communautaire begroting geldende regels en procedure.
-

BIJLAGE I

**OVERLEG VAN DE COMMISSIE BETREFFENDE PLAATSELIJKE
WERKGELEGENHEIDSINITIATIEVEN**

1. De motieven voor het onderzoek

De raadplegingen betreffende de plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven werden georganiseerd in het kader van het programma van de Commissie „Onderzoek en maatregelen inzake de ontwikkeling van de arbeidsmarkt”. Bij dit informatieve onderzoek werd niet zozeer uitgegaan van een bepaald gezichtspunt of een bepaalde definitie maar van het waarnemingsfeit dat in althans sommige van de Lid-Staten, met name in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, de term plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven steeds meer werd gebruikt om een veelheid van verschillende verschijnselen aan te duiden.

In Frankrijk had dit geleid tot een beleid, een wetgeving en een apparaat voor de tenuitvoerlegging van de wetgeving op nationale schaal. In het Verenigd Koninkrijk waren in het kader van een meer gefragmenteerde ontwikkeling diverse nieuwe organen opgekomen, zowel voor het plaatselijk scheppen van werkgelegenheid en in de vorm van ondernemingen, als op het intermediaire niveau van initiatief en ondersteuning. Daar kwam — naast algemeen gebruikte vormen zoals midden- en kleinbedrijf, de zelfstandige sector, gezinsbedrijven, coöperaties en gemeentelijke ondernemingen — een nieuwe reeks termen in gebruik om geheel nieuwe soorten van organisaties te beschrijven: collectieve ondernemingen, plaatselijke ondernemingen, buurtcoöperaties, gemeenschapscoöperaties, en op intermediair niveau lichamen zoals plaatselijke ondernemingstrusts, plaatselijke ondernemingsraden, coöperatieve ontwikkelingsbureaus, netwerken van wederzijdse bijstand, hulpcentra voor het scheppen van arbeidsplaatsen en dergelijke. Hierbij werd ervan uitgegaan dat de toenemende werkloosheid zou hebben geleid tot een soortgelijke reactie in andere landen, ook al was deze wellicht minder goed gedocumenteerd (bij voorbeeld in het geval van Italië) of minder ontwikkeld dan wel in mindere mate erkend.

Bij het overleg werd dus getracht te ontdekken wat er op plaatselijk niveau bestond en hoe dergelijke organisaties tot stand waren gekomen. Degenen die in het kader van de nieuwe initiatieven werkzaam waren en andere belangrijke persoonlijkheden op plaatselijk niveau werden verzocht om hun werk te beschrijven en zich over hun activiteiten en de aard van de plaatselijke, regionale, nationale of communautaire steun die de volledige mogelijkheden daarvan zou ontsluiten te bezinnen.

Het praktische doel was tot een uitwisseling van informatie te komen, ideeën, specialistische kennis en de noodzakelijke steun voor projecten te bespreken en voor de beleidsvormers van belang zijnde gegevens te vergaren in verband met de mogelijke bijdrage tot de werkgelegenheid van verschillende methoden en de factoren die voor de toepassing daarvan bepalend zijn.

2. Organisatie en methodologie

Er werden in 1982/1983 in de gehele Gemeenschap 22 plaatselijke raadplegingen gehouden, waarbij de deelnemers in aantal van 25 tot 125 varieerden (de meeste werden bijgewoond door 40 à 60 personen). De meerderheid van de deelnemers was feitelijk betrokken bij nieuwe plaatselijke initiatieven of had desbetreffende plannen, terwijl de overigen bestonden uit functionarissen, verkozen afgevaardigden en vertegenwoordigers van de sociale partners wier belangstelling en steun belangrijk werd geacht voor de bevordering en het welslagen van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven.

De vergaderingen duurden een à twee dagen en werden voorbereid en georganiseerd door een plaatselijke geassocieerde organisatie in samenwerking met en in opdracht van het Centre for Employment Initiatives (CEI) te Londen, waaraan de Commissie de leiding van het project had toevertrouwd ⁽¹⁾.

De als plaatselijke „geassocieerden” optredende organisaties konden als volgt worden ingedeeld:

- hoofdzakelijk betrokken bij het scheppen van werkgelegenheid: 7,
- opbouwwerk op regionaal en plaatselijk niveau: 4,
- plaatselijke overheid: 4,
- coöperaties: 3,

⁽¹⁾ Het eindverslag betreffende het overleg zal eind 1983 beschikbaar zijn.

- maatschappelijk werk en jeugdzorg: 2,
- alternatieve economie: 2,
- kerkelijk opleidings- en conferentiecentrum: 1,
- organisatie van werklozen: 1,
- culturele activiteiten: 1,
- universitair onderzoekcentrum: 1,
- onderzoekcentrum van een vakbond: 1.

(Aan sommige vergaderingen nam meer dan één organisatie deel; de plaatselijke overheid was bij vele overlegvergaderingen betrokken: in de vier hierboven onder het hoofd „plaatselijke overheid” genoemde belastingen de autoriteiten zich met de voornaamste organisatorische functies.)

In de meeste gevallen werden voltallige vergaderingen bij het overleg afgewisseld met groepsbijeenkomsten. De werkgroepen bij het overleg in verschillende landen hielden zich doorgaans bezig met de volgende grote onderwerpen: plaatselijke herleving, sociale integratie en wederinvoeging door middel van werkgelegenheid, het oprichten van ondernemingen door werklozen, coöperaties van voormalige werknemers en andere collectieve ondernemingen, vrouwen, baanbrekende technologie, en, in landelijke gebieden, landbouw.

3. De plaatsen

De eerste proeven met het overleg werden genomen in de Kreuzberg-wijk van West-Berlijn, Bondsrepubliek Duitsland, die bekend staat om haar kleinschalige „alternatieve” werkplaatsen; en in Cork, Ierse Republiek, waarbij de deelnemers zowel uit landelijke als uit stedelijke gebieden van Ierland afkomstig waren.

Verdere raadplegingen werden gehouden tussen november 1982 en juli 1983 in de volgende gebieden:

België:

- Wallonië,
- Heuvelland, een landelijk gebied met 14 dorpen in West-Vlaanderen.

Denemarken:

- een gemengd stedelijk en landelijk gebied in Jutland.

Frankrijk:

- het sterk geïndustrialiseerde gebied van Pas-de-Calais,
- het „zwakke” berggebied van de Pyreneeën.

Bondsrepubliek Duitsland:

- de gemengde stedelijke en landelijke gebieden van Hessen (Rijn/Main),
- de deelstaat Nedersaksen,
- het gebied met „alternatieve werkplaatsen” van West-Berlijn.

Griekenland:

- een landelijk gebied in Centraal-Boeotië,
- het stadje Koropi en delen van Attica.

Ierland:

- de stad Cork met landelijke en stedelijke deelnemers.

Italië:

- een dorpsgebied in de Alpen in Noord-Udine,
- een groep stadjes in Toscane,
- de landelijke en plaatselijke gebieden van de provincie Brescia,
- een gebied met zowel landelijke als kleinsteedse aspecten in Campanië.

Nederland:

- een gemengd landelijk en stedelijk gebied in Noord-Brabant met deelnemers uit andere delen van het land.

Verenigd Koninkrijk:

- de gemengde industriële en woonwijk Southwark in Londen,
- een sterk geïndustrialiseerd gebied in Noordoost-Engeland,
- een gemengd stedelijk en landelijk gebied van Belfast en aangrenzende districten in Noord-Ierland,
- een hoog geïndustrialiseerd gebied rond Glasgow in Schotland,
- een landelijk gebied in Noord-Wales,
- het geïndustrialiseerde graafschap Gwent in Zuid-Wales.

Er werd geen overleg gehouden in Luxemburg: de deelnemers uit dat land namen deel aan de bijeenkomst in Wallonië in België.

De omvang van het gebied waaruit de deelnemers afkomstig waren liep sterk uiteen. In Vlaanderen en Udine waren allen afkomstig uit een groep dorpen die op een afstand van enkele kilometers van elkaar waren gelegen; in Brescia en Loccum, Nedersaksen, waren zij afkomstig uit een provincie of „Land” (in het geval van Loccum kwamen er ook deelnemers uit Bremen, Hamburg en West-Berlijn); in Cork en Den Bosch kwamen sommige deelnemers, hoewel de meeste uit de omliggende provincie afkomstig waren, uit verschillende delen van het land.

In totaal hadden ongeveer 1 200 personen de gelegenheid hun ervaringen en plannen uiteen te zetten en te bespreken. In een aantal gevallen was het overleg zelf voorafgegaan door informele discussievergaderingen, waarbij soms zelfs, bij voorbeeld in Heuvelland, België, en in Campanië, Italië, leden van plaatselijke ondernemingen iemand afvaardigden om het overleg namens hen bij te wonen en hun gezichtspunten naar voren te brengen. Volgens een voorzichtige schatting zullen ruim 7 000 personen hebben deelgenomen of rechtstreeks hebben bijgedragen tot de bereikte conclusies.

4. De intrinsieke waarde van plaatselijk overleg

Plaatselijke raadplegingen als een vorm van informatieve onderzoek- en op actie georiënteerde projecten bleken een aantal voordelen te bieden waarvan de belangrijkste hieronder worden genoemd:

- het was mogelijk om een aanzienlijke hoeveelheid informatie uit de eerste hand betreffende plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven te vergaren bij een minimale besteding van tijd en geld;
- het proces van aan het overleg voorafgaande enquêtes en onderzoeken leverde een sneeuwbal effect op zodat vele tot dan toe onbekende initiatieven aan het licht kwamen;
- het feit dat het programma werd uitgevoerd onder auspiciën van de Commissie en dat er in de meeste gevallen een „buitenlandse” organisatie bij betrokken was (Centre for Employment Initiatives te Londen) verleende een zeker cachet en aanzien aan initiatieven die anders gemakkelijk onopgemerkt voorbij hadden kunnen gaan;
- het proces van het bijeenbrengen van plaatselijke ondernemers en vertegenwoordigers van zowel overheids- als particuliere instellingen bleek op zichzelf een vorm van „activering” of stimulering te zijn, en het eerste stadium van een continu proces;
- de deelneming aan het overleg van vertegenwoordigers van centrale en andere „verre” officiële lichamen bleek van nut en van opvoedende waarde te zijn voor zowel deze vertegenwoordigers als de plaatselijke ondernemers;
- het proces van het samenstellen van case-studies en andere vormen van voorbereiding voor de raadplegingen (plaatselijke discussies, onderhandelingen, enz.) bleek van onschatbare waarde voor een duidelijker begrip onder de plaatselijke bevolking van waar het om ging en zelfs van wat zij met hun initiatieven voorhadden.

Tenslotte kan het welslagen van de plaatselijke benadering wellicht ook worden gemeten aan de sterke weerklank op plaatselijk niveau: enerzijds was er van meet af aan een levendige belangstelling bij de plaatselijke lichamen voor het organiseren van deze raadplegingen (met als resultaat het verdubbelen van het oorspronkelijk voorgenomen aantal vergaderingen, zelfs wanneer men niet alle desbetreffende voorstellen in aanmerking nam); anderzijds is er op dit overleg een zeer indrukwekkende hoeveelheid voorstellen voor projecten, verzoeken om informatiesystemen, enz. bij de Commissie ingediend.

5. De noodzaak van voortgezette activiteiten

Deze studie ter plaatse was uiteraard slechts een begin en kon op zichzelf geen volledig en overtuigend kader opleveren. Er is aanzienlijk meer werk vereist in deze richting, vooral omdat deze willekeurige steekproef van circa 20 raadplegingen niet de totale veelheid van plaatselijke gemeenschappen en gebieden in Europa kan omvatten. Het lijkt vrij zeker dat er over het geheel genomen zelfs meer varianten van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven zijn dan er in dit programma van beperkte duur en omvang aan het licht kwamen.

Bovendien ligt er nog een groot werkkerrein braak wanneer men van een tweede reeks raadplegingen gebruik maakt als instrument voor de „activering” en stimulering van plaatselijke initiatieven. In het bijzonder zou verder overleg ingesteld zijn op specifieke plaatselijke behoeften zoals de oprichting van ontwikkelingsorganen. In dit verband kan een dergelijk overleg plaatselijke acties en verbindingen aanmoedigen, als een aan financiële bijstand uit het Europees Sociaal Fonds voorafgaande stap. De Commissie zet desbetreffende voorstellen uiteen in het hoofddeel van deze mededeling.

BIJLAGE II

HUIDIGE ACTIVITEITEN VAN DE COMMISSIE EN BESTAANDE VOORSTELLEN

Steun van de Gemeenschap voor plaatselijke initiatieven heeft tot nu toe hoofdzakelijk plaatsgevonden door middel van het Europees Sociaal Fonds, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, maar er is ook enige indirecte steun verleend via het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw, terwijl de mogelijkheden van financiering met de eigen middelen van de Europese Investeringsbank en die van het Nieuw Communautair Instrument zijn uitgebreid. De mate van steun is tot nu toe echter beperkt geweest, ten dele omdat de behoefte betrekkelijk nieuw is en ten dele als gevolg van de praktische moeilijkheden die verbonden zijn aan de toegang tot communautaire fondsen op plaatselijk niveau.

Europees Sociaal Fonds

Bijstand uit het Sociaal Fonds is tot nu toe gericht geweest op het stimuleren van en het verlenen van bijstand voor plaatselijke werkgelegenheidsprojecten, hetgeen de volgende resultaten heeft gehad:

- er is een programma tot stand gebracht van zeven opleidings- en ontwikkelingsacties op plaatselijk niveau in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Italië ten einde de grondslagen te leggen voor het scheppen van nieuwe werkgelegenheid. Deze projecten zijn bedoeld om te voorzien in de specifieke problemen van zowel stedelijke als landelijke gebieden. De acties omvatten een periode van drie jaar — 1982 tot en met 1984 — en worden voortdurend gecontroleerd en geëvalueerd;
- ondersteuning bij wijze van proef van ontwikkelingsorganen die technische bijstand en opleiding verstrekken voor plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven. Hiertoe behoort steun voor de eerste vijf boutiques de gestion in Frankrijk (1980-1983), ontwikkelings-/opleidingsfunctionarissen voor de Raad voor Ontwikkeling van de Hooglanden en de Eilanden in het Verenigd Koninkrijk (Schotland) (1981-1983) en het Ontwikkelings- en Opleidingscentrum voor Coöperaties van Wales (1983-1985);
- tot de in 1982 gesubsidieerde modelprojecten behoorde een aantal die kunnen worden beschouwd als plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven — zes hadden betrekking op opleiding in kleine ondernemingen en coöperaties, zes op het scheppen van werkgelegenheid voor jongeren en anderen in de ambachtelijke sector en voor kansarme groepen.

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling ⁽¹⁾ is gericht op het verhelpen van de voornaamste regionale onevenwichtigheden binnen de Gemeenschap die met name het gevolg zijn van een overweging van de landbouw, industriële verandering en structurele ondertewerkstelling. Met het oog op verwezenlijking van deze doelstellingen kan het Fonds twee soorten acties financieren:

- a) krachtens artikel 4 van de verordening betreffende het Fonds, communautaire acties ter ondersteuning van maatregelen inzake het regionaal beleid welke door de Lid-Staten zijn genomen, zoals:
 - 1) investeringen in industriële, ambachtelijke of dienstverlenende activiteiten;
 - 2) door de overheid gefinancierde investeringen in infrastructuurvoorzieningen die bijdragen tot de ontwikkeling van de regio of het gebied waarin zij voorkomen;
 - 3) investeringen in infrastructuurvoorzieningen bedoeld in lid 2 van artikel 3 van de richtlijn van de Raad betreffende de landbouw in bergstreken en in sommige probleemgebieden,
 waarbij de middelen van het Fonds worden verdeeld overeenkomstig *nationale quota*, en
- b) krachtens artikel 13 van de verordening betreffende het Fonds, specifieke communautaire acties voor regionale ontwikkeling die verband houden met het beleid van de Gemeenschap en met de door haar vastgestelde maatregelen ten einde beter rekening te kunnen houden met hun regionale dimensie of de regionale gevolgen ervan te kunnen verlichten. De middelen van het Fonds voor deze maatregelen zijn *niet aan quota gebonden*.

In het kader van de in artikel 13 beoogde maatregelen heeft de Raad op voorstel van de Commissie van 6 oktober 1980 vijf verordeningen aangenomen ⁽²⁾ waarbij een eerste reeks specifieke regionale ontwikkelingsmaatregelen van kracht wordt, waarvan sommige rechtstreeks van belang zijn voor het midden- en kleinbedrijf. Deze maatregelen zijn bedoeld als bijdrage tot de ontwikkeling van bepaalde Middellandse-Zeegebieden in de context van de toekomstige uitbreiding van de Gemeenschap, tot de ontwikkeling van nieuwe activiteiten in bepaalde regio's die te lijden hebben onder de crisis in de staalindustrie en de scheepsbouw, evenals tot verbetering van een veilige energievoorziening in de interne regio's van de Mezzogiorno. Daarenboven is eveneens een maatregel ten gunste van de grensgebieden van Ierland/Noord-Ierland aangenomen. Binnen het kader van deze maatregelen omvatten de voorgenomen steunmaatregelen een ruim gebied, waartoe naar gelang van het soort actie met name behoren het beschikbaar stellen van de middelen en diensten aan kleine en middelgrote bedrijven om hen in staat te stellen hun actiemogelijkheden uit te breiden (investeringshulp, sectoriële analyses, adviesbureaus), het bevorderen van industriële innovatie, van ambachtelijke industrieën en landelijk toerisme, de sanering van vervallen industriële en stedelijke gebieden, de bouw en modernisering van woningen.

Onlangs, in 1982, heeft de Commissie bij de Raad een tweede reeks niet aan quota gebonden maatregelen voorgelegd ⁽³⁾ die een voortzetting en financiële versterking van de reeds in de zuidelijke gebieden van de Gemeenschap lopende maatregelen vormen, en waarbij tevens maatregelen in het bijzonder ten behoeve van Griekenland worden ingevoerd. Hierbij dient nog te worden vermeld dat er ook een nieuwe maatregel, waardoor wordt bijgedragen tot de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten in de door de herstructurering van de textiel- en kledingindustrie getroffen regio's, is opgenomen.

In het kader van deze tweede reeks kan steun in de in aanmerking komende gebieden eveneens worden geboden voor de oprichting van economische ontwikkelingsorganen die als functie hebben het openen van mogelijkheden voor nieuwe ondernemingen via rechtstreekse contacten op plaatselijk niveau.

Intussen heeft de Commissie op 3 november 1983 een voorstel voor een verordening tot wijziging van de huidige EFRO-verordening goedgekeurd en aan de Raad voorgelegd, volgens welke de steunverlening van het Fonds zou plaatsvinden via „communautaire programma's” en „nationale programma's van communautair belang”, in het kader waarvan het Fonds kan bijdragen door middel van een reeks specifieke steunvormen tot de verwezenlijking van de mogelijkheden voor van binnen uit op gang gebrachte ontwikkeling van de kansarmere regio's van de Gemeenschap.

In het kader van het herziene Sociaal Fonds ⁽⁴⁾ evenals ingevolge het voorstel voor een herziene EFRO-verordening zal prioriteit worden gegeven aan geïntegreerde ontwikkelingsmaatregelen waarbij het gebruik van communautaire instrumenten en nationale hulpmiddelen worden gecombineerd en gecoördineerd binnen een beperkt geografisch gebied. Er wordt een verhoging van het ondersteuningsniveau uit het EFRO voorgesteld in de context van dergelijke maatregelen.

⁽¹⁾ Verordening (EEG) nr. 724/75 van de Raad en volgende wijzigingen.

⁽²⁾ Verordeningen (EEG) nrs. 2615/80 tot en met 2619/80 van de Raad.

⁽³⁾ COM(82) 652 def.

⁽⁴⁾ PB nr. L 289 van 22. 10. 1983.

Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (afdeling Oriëntatie)

Dit Fonds werd opgericht krachtens artikel 40 van het Verdrag ten einde de doelstellingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid te verwezenlijken, voornamelijk verhoging van de produktiviteit door middel van rationele ontwikkeling van de landbouwproduktie en een optimaal gebruik van de produktiefactoren, met name de arbeid.

De voornaamste door de Gemeenschap genomen maatregelen voor de bevordering van deze structurele doelstellingen behelzen:

- de modernisering van landbouwbedrijven;
- het aanmoedigen van oudere landbouwers om hun bedrijf op te geven en ruilverkaveling;
- het verstrekken van socio-economische voorlichting aan landbouwers en het verwerven van vakbekwaamheden door in de landbouw werkzame personen;
- de verbetering van de methoden voor het verwerken en op de markt brengen van landbouwprodukten;
- compensatie voor de natuurlijke handicaps die verbonden zijn aan het landbouwbedrijf in bergstreken en andere probleemgebieden.

Naast deze meer algemene maatregelen heeft de Gemeenschap een reeks specifieke regionale maatregelen aangenomen, waaronder een aantal modelprogramma's inzake geïntegreerde ontwikkeling met het oog op verbetering van de socio-economische toestand van de probleemgebieden.

In haar verslag en voorstellen ⁽¹⁾ betreffende manieren om de doelmatigheid van de structurele fondsen van de Gemeenschap te vergroten heeft de Commissie voorgesteld dat het EOGFL (afdeling Oriëntatie) zich in de toekomst zou moeten concentreren op bepaalde prioritaire taken, namelijk

- de bevordering van moderniserings- en omschakelingsprojecten in de landbouw;
- de verwerking en het op de markt brengen van landbouwprodukten;
- de bescherming en een beter gebruik van niet-produktieve landelijke gebieden;
- een verbetering in het inkomen uit landbouw in probleemgebieden.

Om volledig doeltreffend te zijn moet de steunverlening uit het EOGFL, afdeling Oriëntatie, volgens de Commissie echter aansluiten bij een globaler regionaal ontwikkelingskader naast, maar in coördinatie met, de andere fondsen.

De voorstellen van de Commissie betreffende geïntegreerde programma's voor de Middellandse-Zeelanden ⁽²⁾ en haar recentere voorstellen betreffende het landbouwstructuurbeleid in het algemeen ⁽³⁾ zijn opgesteld met deze beleidsoverwegingen voor ogen.

Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal

Artikel 56 van het Verdrag maakt het mogelijk om niet alleen werknemers die hun betrekking verliezen als gevolg van de herstructurering van de kolen- en staalindustrie te herscholen en financieel te steunen, maar ook om het scheppen van nieuwe werkgelegenheid aan te moedigen door leningen tegen verminderde rente aan nieuwe of zich uitbreidende ondernemingen in de EGKS-sectoren toe te kennen. De techniek van globale leningen aan tussenpersonen is bijzonder nuttig gebleken bij het verstrekken van financiële bijstand aan kleine en middelgrote ondernemingen, en er zijn thans mogelijkheden voor de medefinanciering van collectieve werkplaatsen die ruimte bieden aan een aantal kleine ondernemingen met de mogelijkheid van het gebruik van gemeenschappelijke diensten. Eerder in het jaar heeft de Commissie een aantal veranderingen goedgekeurd in de regels die gelden voor het verstrekken van EGKS-leningen, waarbij met name de rentesubsidie voor globale leningen werd verhoogd van 3 tot 5 %.

⁽¹⁾ COM(83) 501 def.

⁽²⁾ COM(83) 495 def.

⁽³⁾ COM(83) 559 def.

Beschikbaarheid van kapitaal

De diverse leningsfondsen van de Europese Gemeenschap verstrekken reeds sedert vele jaren aanzienlijke hoeveelheden leningskapitaal aan kleine en middelgrote ondernemingen. Uit een oogpunt van doelmatigheid geschiedt dit via een stelsel van globale leningen.

Teruggebracht tot zijn eenvoudigste vorm bestaat dit uit het openen van een kredietlijn aan een intermediaire financierende instelling, die de betrokken gelden dan op eigen risico in kleinere bedragen (die minimaal 25 000 Ecu kunnen bedragen) verder leent aan ondernemingen die tot het werkgebied van de betrokken communautaire financierende instelling behoren. Financieel levensvatbare projecten kunnen worden gefinancierd tot maximaal 50 % van hun investeringen in vaste activa. De omvang van dergelijke leningen is in de laatste jaren aanzienlijk toegenomen (zie tabel). Hieruit sprak de politieke wil van de Commissie om het klein- en middenbedrijf te begunstigen; zo is bij voorbeeld 40 % van de krachtens het Nieuw Communautair Instrument 2 ⁽¹⁾ voor investeringen beschikbaar gestelde gelden toegewezen aan globale leningen, en men verwacht dat deze tendens zal doorzetten bij het Nieuw Communautair Instrument 3 ⁽²⁾.

TABEL

Van 1977 tot en met 1982 toegekende globale leningen*(in miljoen Ecu)*

	EGKS	EIB	NCI	Totaal	Jaarlijks stijgingspercentage
1977	3,7	91,3	—	95,0	—
1978	8,7	99,9	—	108,6	+ 14 %
1979	62,6	137,1	—	199,7	+ 84 %
1980	148,4	265,5	—	413,9	+ 107 %
1981	150,3	318,4	—	468,7	+ 13 %
1982	232,8	592,9	249,1	1 074,8	+ 129 %

De Commissie heeft nog een belangrijke stap gezet door de Raad voor te stellen haar te machtigen om kleine en middelgrote ondernemingen met een vernieuwend karakter financiële steun toe te kennen in de vorm van Europese innoverende leningen. Deze regeling, waarvan de bijzonderheden zijn uiteengezet in een mededeling aan de Raad ⁽³⁾, zou moeten worden uitgevoerd via nationale tussenpersonen.

⁽¹⁾ Op 26 april 1982 stelde de Raad in het kader van het NCI 1 000 miljoen Ecu beschikbaar.

⁽²⁾ 1 500 miljoen Ecu werd als eerste tranche door de Raad in het kader van het NCI op 13 juni 1983 beschikbaar gesteld.

⁽³⁾ Naar een communautaire financiering van innovatie in kleine en middelgrote ondernemingen. Voorstel voor een besluit van de Raad de Commissie te machtigen bij te dragen tot de financiering van innovatie binnen de Gemeenschap, COM(83) 241.